ІНФОРМАЦІЯ
про стан реалізації Державної стратегії боротьби із стійкістю до протимікробних препаратів на період до 2030 та затвердженого операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2024 р. №1265-р «Про схвалення Державної стратегії боротьби із стійкістю до протимікробних препаратів на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024—2026 роках» (далі – План заходів).

Відповідно до підпункту 5 пункту 1 стратегічної цілі 1 Плану заходів прийнято наказ МОЗ від 08 травня 2025 року № 785 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання білизни в закладах охорони здоров'я» та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 травня 2025 року за № 813/44219.

Відповідно до підпункту 3 пункту 1 стратегічної цілі 1 Плану заходів прийнято наказ МОЗ від 31 липня 2025 року № 1212 «Про організацію репроцесингу медичних виробів» та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01 жовтня 2025 року за № 1434/44840.

Відповідно до підпункту 7 пункту 1 стратегічної цілі 1 Плану заходів, прийнято наказ МОЗ від 02 березня 2026 року № 274 «Про затвердження Змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України».

Відповідно до підпункту 8 пункту 1 стратегічної цілі 1 Плану заходів, розроблено проєкт наказу МОЗ, який пройшов процедуру погодження із заінтересованими центральними органами виконавчої влади, наразі здійснюється доопрацювання проєкту з урахуванням зауважень Державної регуляторної служби України, після чого його буде направлено на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Відповідно до підпункту 9 пункту 1 стратегічної цілі 1 Плану заходів розроблено проєкт наказу МОЗ «Про затвердження державних санітарних норм та правил щодо профілактики інфекцій та інфекційного контролю в діалізних центрах, амбулаторно-поліклінічних закладах охорони здоров'я, стаціонарних соціально-медичних закладах, пунктах вакцинації та закладах охорони здоров'я, що надають стоматологічну допомогу», який проходить процедуру погодження з заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

Відповідно до підпунктів 10,11 пункту 1 стратегічної цілі 1 Плану заходів, розроблено проєкт наказу МОЗ, який пройшов процедуру погодження із заінтересованими центральними органами виконавчої влади, наразі здійснюється доопрацювання проєкту з урахуванням зауважень Державної регуляторної служби України, після чого його буде направлено на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Відповідно до підпункту 3 пункту 2 стратегічної цілі 1 Плану заходів були затверджені Регіональні плани центрами контролю та профілактики хвороб та погоджені Головним державним санітарним лікарем України.

Відповідно до підпункту 1 пункту 3 стратегічної цілі 1 Плану заходів було проведено дозорний епідеміологічний нагляд за інфекціями, пов'язаними з наданням медичної допомоги. Звіт за результатами дослідження оприлюднено на вебсайті ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України», підготовлено індивідуальні звіти для закладів охорони здоров'я та проведено вебінар для учасників.

Відповідно до підпункту 2 пункту 3 стратегічної цілі 1 Плану заходів було розроблено фінансовий план та проєкт протоколу дослідження. Початок проведення дослідження заплановано на 2026 рік відповідно до затвердженого донором графіка фінансування. Наразі триває доопрацювання протоколу дослідження. Перенесення термінів реалізації заходу обумовлене необхідністю забезпечення відповідності міжнародним методологічним підходам та отримання валідних результатів для подальшої інтеграції до системи епідеміологічного нагляду.

Відповідно до підпункту 2 пункту 3 стратегічної цілі 1 Плану заходів було розроблено фінансовий план та проєкт протоколу дослідження. Початок проведення дослідження заплановано на 2026 рік відповідно до затвердженого донором графіка фінансування. Наразі триває доопрацювання протоколу дослідження. Перенесення термінів реалізації заходу обумовлене необхідністю забезпечення відповідності міжнародним методологічним підходам та отримання валідних результатів для подальшої інтеграції до системи епідеміологічного нагляду.

Відповідно до підпункту 1 пункту 6 стратегічної цілі 2 Плану заходів, прийнято наказ МОЗ від 02 березня 2026 року № 274 «Про затвердження Змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України».

Відповідно до підпунктів 6,11 пункту 1 стратегічної цілі 1, підпункту 3 пункту 7 та підпункту 3 пункту 8 стратегічної цілі 3 Плану заходів, розроблено проєкт наказу МОЗ, який пройшов процедуру погодження із заінтересованими центральними органами виконавчої влади, наразі здійснюється доопрацювання проєкту з урахуванням зауважень Державної регуляторної служби України, після чого його буде направлено на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Відповідно до підпунктів 2,3 пункту 6 стратегічної цілі 2 Плану заходів розроблено проєкти наказів МОЗ «Про внесення змін до Порядку здійснення дозорного епідеміологічного нагляду за протимікробною резистентністю, затвердженого наказом МОЗ від 19 серпня 2021 р. № 1766» та «Про внесення змін до форм медичної облікової документації, що використовується в бактеріологічних лабораторіях», який проходить процедуру погодження в МОЗ з подальшим поданням на погодження до центральних органів виконавчої влади.

Відповідно до пункту 14 стратегічної цілі 5 Плану заходів, було проведено дві інформаційні кампанії: до Всесвітнього тижня підвищення обізнаності про

антимікробну резистентність та до Всесвітнього дня гігієни рук. Забезпечено інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення та медичних працівників.

Відповідно до підпункті 1 пункту 15 стратегічної цілі 6 Плану заходів розроблено проєкт наказу МОЗ «Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 "Охорона здоров'я", затвердженого наказом МОЗ від 29 березня 2002 р. № 117, з метою визначення кваліфікаційних характеристик професій лікаря – госпітального епідеміолога та сестри медичної/брата медичного з репроцесингу медичних виробів.

Відповідно до підпункту 1 пункту 10 стратегічної цілі 4 Плану заходів, щодо розроблення і затвердження плану державного моніторингу резистентності до протимікробних препаратів збудників зоонозних та коменсальних бактерій Держпродспоживслужбою, постійно Здійснюється аналітична оцінка наявної інформації та вивчення досвіду країн ЄС з метою встановлення механізму проведення моніторингу та затвердження плану державного моніторингу резистентності до протимікробних препаратів збудників зоонозних та коменсальних бактерій.

Відповідно до пункту 11 стратегічної цілі 4 Плану заходів, видано наказ Держпродспоживслужби від 30 грудня 2024 року № 903 «Про забезпечення функціонування референс-лабораторії з проведення досліджень стійкості до протимікробних ветеринарних лікарських засобів».

Відповідно до підпункту 2 пункту 16 стратегічної цілі 6 Плану заходів, Держпродспоживслужбою проведено тренінги у Львівському національному університеті ветеринарно ї медицини ім. Грецького, в місті Києві проведено тренінг «Підтримка ветеринарної спільноти з актуальних питань державного регулювання та практичного впровадження законодавчих нововведень обігу протимікробних ветеринарних лікарських засобів», проведено онлайн-тренінг на базі Державного науководослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок «Порядок проведення досліджень на залишки протимікробних речовин / антибіотиків у межах програми контролю сирого молока» та «Раціональне використання протимікробних ветеринарних лікарських засобів в тваринництві, шляхи запобігання потрапляння їх в молочну продукцію»

Відповідно до підпункту 2 пункту 15 стратегічної цілі 6 Плану заходів, Міністерством охорони здоров'я України спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування було розроблено проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог санітарного законодавства у сферах господарської діяльності, яка може становити ризик для здоров'я та санітарно-епідемічного благополуччя населення», реєстр. № 13205 від 21.04.2025 (далі – проєкт Закону № 13205), поданий народним депутатом України Радуцьким М.Б. та іншими народними депутатами України. Проєктом Закону № 13205, зокрема, з метою кадрового забезпечення системи інфекційного контролю було запропоновано внести зміни до частин першої та другої статті 50 Закону України «Про систему громадського здоров'я». Комітетом Верховної Ради України з питань здоров'я

нації, медичної допомоги та медичного страхування 23 травня 2025 року прийнято рішення рекомендувати Верховній Раді України включити проєкт Закону № 13205 до порядку денного тринадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу.

22 жовтня 2025 року проєкт Закону № 13205 був відхилений Верховною Радою України та знятий з розгляду.

Відповідно до підпункту 3 пункту 10 стратегічної цілі 10 Плану заходів, видано наказ Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України «Про затвердження Порядку моніторингу та звітності про стійкість (резистентність) до протимікробних речовин збудників зоонозів та коменсальних бактерій» від 30 жовтня 2025 року № 953 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13 листопада 2025 року за № 1674/45080.

Відповідно до пункту 13 стратегічної цілі 4 Плану заходів Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України проведено збір інформації щодо наявних організаційних, нормативно-правових та технічних передумов для переходу на видачу виключно електронних ветеринарних рецептів на протимікробні ветеринарні лікарські засоби. Наразі здійснюється узагальнення та аналіз отриманих даних, оцінка спроможності суб'єктів ветеринарної практики до впровадження відповідного механізму, а також опрацювання пропозицій щодо доцільності та можливих шляхів його реалізації в Україні.

Відповідно до підпункту 1 пункту 16 стратегічної цілі 6 Плану заходів було проведено понад 10 навчальних заходів з питань профілактики інфекцій, інфекційного контролю та протидії антимікробній резистентності. Зокрема, організовано цикл вебінарів «Європейський досвід впровадження інфекційного контролю та адміністрування антимікробних препаратів. Перспективи для України», проведено вебінари з питань поводження з медичними відходами в закладах охорони здоров'я, тренінги для фахівців з інфекційного контролю щодо правил поводження з медичними відходами та організації інфекційного контролю, а також профільні заходи в рамках Конгресу з антимікробної резистентності.

Відповідно до підпункту 1 пункту 17 стратегічної цілі 6 Плану заходів, у 2025 році було проведено перший етап дослідження: здійснено збір даних, проведено епідеміологічний аналіз та представлено попередні результати учасникам дослідження. Виконання заходу триває.

Відповідно до підпункту 1 пункту 10 стратегічної цілі 4

Разом з тим реалізація Стратегії відбувається в умовах суттєвих викликів, пов'язаних із триваючим воєнним станом. На виконання заходів щодо запобігання поширенню стійкості до протимікробних препаратів впливають масштабні міграційні процеси, переміщення населення внаслідок воєнних дій, обмежений доступ до медичних послуг на тимчасово окупованих територіях та в районах, наближених до зони бойових дій, кадровий дефіцит у сфері охорони здоров'я, а також необхідність подальшого посилення заходів інфекційного контролю, епідеміологічного нагляду та забезпечення раціонального застосування протимікробних препаратів.

Реалізація заходів Стратегії забезпечила виконання низки завдань щодо розвитку системи епідеміологічного нагляду за антимікробною резистентністю, удосконалення лабораторного потенціалу, впровадження програм раціонального використання протимікробних препаратів у закладах охорони здоров’я, посилення заходів інфекційного контролю та підвищення обізнаності фахівців і населення щодо проблеми стійкості до протимікробних препаратів.

МОЗ забезпечує подальше виконання заходів Стратегії з метою досягнення визначених нею цільових показників, зміцнення національної системи протидії антимікробній резистентності, зниження ризиків поширення стійких до лікування інфекцій та захисту громадського здоров’я.

Директор департаменту
громадського здоров'я **Тетяна СКАПА**